

1949 m. liepos 31 d. Panevėžio aps. Vadoklių vls. Šilų miške (dabar – Panevėžio r. sav.) MGB vidaus kariuomenės 25-ojo šaulių pulko kareiviai aptiko Vyčio apygardos štabo bunkerį. Per susišaudymą žuvo Vyčio apygardos Krištaponio rinktinės vadas **Jonas Baltušnikas-Vienuolis**, apygardos štabo viršininkas ir rinktinės vado pavaduotojas **Kostas Tvaska-Rugelis** bei apygardos štabo narys **Jonas Tumšys-Kytras**.

Žuvusiųjų palaikai niekinti Panevėžio aps. Raguvos mstl. aikštėje, vėliau užkasti miestelio pakraštyje, vietoje, kuri vadinama „Melinsko pelke“, „Melinsko krūmais“. Kitą naktį slapta Dailydėnaitė, *Vienuolio* sesuo Elena Baltušnikaitė, du bendražygiai ir partizanų ryšininkė Elena Kizytė-*Raganėlė* jų palaikus kartu su 1949 m. liepos 30 d. Ukmergės aps. Taujėnų miške žuvusių Krištaponio rinktinės būrio vado Stasio Bareikos-*Krieno*, partizanų Kazimiero Janonio (Janonio?)-*Perlo* ir Edvardo Vingrio-*Justino* palaikais sudėjo į karstus ir palaidojo senosiose Šapio k. kapinėse (dabar Anykščių r. Traupio sen.).

Šiaurės Rytų Lietuvos partizanų sritis. Atlasas. 1 dalis: Dariaus ir Girėno rinktinė, Didžiosios Kovos ir Vyčio apygardos, Vilnius: LGGRTC, 2014, p. 167–168.

JONAS BALTUŠNIKAS-VIENUOLIS

1915 10 17–1949 07 31

Jonas Baltušnikas, Petro, gimė 1915 m. spalio 17 d. Panevėžio aps. Raguvos vls. Vėžiškių k. Kartu augo trys broliai ir keturios seserys. Raguvos valsčiaus policijos viršininkas.

Partizanas nuo 1944 m. rugsėjo mėn. Partizanų junginio, veikusio Panevėžio aps. Raguvos vls., būrio vadas. Kruopščiai tvarkė dokumentus, reikalavo drausmės. Jo būrio vyrai buvo tvarkingai apsirengę partizanų uniformomis su skiriamaisiais lietuviškais ženklais. Jie turėjo automatus, kulkosvaidžius, žiūronus, dvi rašomąsias mašinėles. Būryje kiekviena diena prasidėdavo malda ir Lietuvos himno giedojimu.

1949 m. balandžio 20 d. Vyčio apygardos vado Alfonso Smetonos-*Žygau-do* paskirtas naujai įkurtos Krištaponio rinktinės, veikusios Panevėžio apskrityje, vadu. Partizanaudamas sudarė savo būrio „Partizanų, žuvusių 1945–1948 m., sąrašą.“

Du J. Baltušniko broliai buvo jo būrio partizanai. Vyčio apygardos Vienuolio būrio vado pavaduotojas brolis Kazys Baltušnikas-*Jupiteris* žuvo 1946 m. vasario 18 d. Panevėžio aps. Vadoklių vls. Šilų miške, šios apygardos partizanas brolis Liudas Baltušnikas-*Leika* žuvo 1949 m. birželio 22 d. Panevėžio aps. Raguvos vls. Noriškių k.

KOSTAS TVASKA-RUGELIS

1926 01 13–1949 07 31

Kostas Tvaska gimė 1926 m. sausio 13 d. Ukmergės aps. Traupio vls. Šapio k. Jurgio ir Kotrynos Tvaskų šeimoje. Kartu augi dvi seserys: Genovaitė (g. 1920 m.) ir Valerija (g. 1930 m.). Mokėsi Levaniškių pradžios mokykloje. Baigė Raguvos mokyklos 5-ą ir 6-ą klases, Panevėžio gimnaziją. Svajojo Vilniaus universitete studijuoti lietuvių kalbą ir literatūrą.

1944 m., vengdamas mobilizacijos į sovietų armiją, tapo Jono Baltušniko-*Vienuolio* būrio partizanu. Būrio vadas jam patikėjo spausdinti raštus ir partizanų dokumentus. K. Tvaska taip pat rašė partizanų dienoraštį, fiksavo kovų istoriją, tvarkė partizanų archyvą, kūrė eilėraščius.

1949 m. pradžioje buvo paskirtas Vyčio apygardos naujai sudaryto štabo viršininku. Tų pačių metų balandžio 20 d. Vyčio apygardos vado A. Smetonos-*Žygau-do* taip pat paskirtas ir naujai įkurtos Krištaponio rinktinės vado J. Baltušniko-*Vienuolio* pavaduotoju.

1950 m. gruodžio 31 d. K. Tvaska Vyčio apygardos vado A. Smetonos-*Žygau-do* apdovanotas Pasižymėjimo lapu, 1999 m. rugpjūčio 17 d. jam pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 1999 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu jam suteiktas pulkininko leitenanto laipsnis, Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu 2001 m. gegužės 15 d. jis apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties).

JONAS TUMŠYS (TUMŠIS)-KYTRAS

1920–1949 07 31

Jonas Tumšys, Kazio, g. 1920 m. gyveno Panevėžio aps. Vadoklių vls. Miliešiškių k. Nuo 1945 m. Vyčio apygardos Prano Keciorio (Kecioriaus) būrio, veikusio Panevėžio aps. Vadoklių vls., partizanas, vėliau – Vyčio apygardos štabo narys.

Vyčio apygardos partizanai. Pirmoje eilėje iš kairės: pirmas – Simonas Tumšys-*Simonas*, antras – Alfonsas Gritėnas-*Skalikas*, trečias – J. Tumšys-Kytras; antroje eilėje iš kairės: trečias – Mykolas Pociūnas-*Erdvė*, šeštas – A. Smetona-*Žygaudas*. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Vyčio apygardos Krištaponio rinktinės vadas J. Baltušnikas-Vienuolis. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Vyčio apygardos vadas A. Smetona-*Žygaudas* (stovi), rašomąją mašinėlę spausdina apygardos štabo viršininkas K. Tvaska-Rugelis. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Vyčio apygardos štabo viršininkas K. Tvaska-Rugelis su motina. 1948 m. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Lietuvos kario kryžiai iš Raguvos mstl. užkasimo vietos slapta artimųjų ir bendražygių perkeltiems ir šioje vietoje palaidotiems 1949 m. liepos 30–31 d. žuvusiems Vyčio apygardos Krištaponio rinktinės būrio vadui S. Bareikai-*Krienui*, partizanams K. Janoniui (Janioniui)-*Perlui* ir E. Vengriui-*Jutiniui*, Krištaponio rinktinės vadui J. Baltušnikui-*Vienuoliui*, apygardos štabo viršininkui ir rinktinės vado pavaduotojui K. Tvaskai-*Rugeliui*, apygardos štabo nariui J. Tumšiui-*Kitrui* bei 1949 m. žuvusiam Krištaponio rinktinės partizanui Kazimierui Rinkevičiui-*Berželiui* atminti. Anykščių r. Traupio sen. Senosios Šapio kaimo kapinės. Aut. buvęs Vyčio apygardos partizanas Eligijus Smetona-*Strazdas*. Pastatyti 1990 m. rugsėjo mėn. buvusio Algimanto apygardos Šarūno rinktinės Butageidžio kuopos vado, politinio kalinio, atkurtos LLKS Algimanto apygardos vado Jono Kadžionio-*Bėdos* rūpesčiu. R. Trimonienės nuotr., 2007 m.

Parengė Rūta Trimonienė